

מדינת ישראל
משרד החינוך

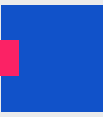

מערכת שידורים לאומית

שיעור מוזיקה לכיתות ד-ו

נושא השיעור: הפיוט "אשאל אלוהי"

עם המורה: רינה כלף

מה נעשה היום?

- נלמד בקצרה מהו פיוט ומיהו הפייטן.
- נכיר את הפיוט "אשאל אלוהי" פיוט ששרים במסורת יהודי תימן.
- נזהה אילו כלי נגינה מלווים את שירת הפייטן.
- נאזין לפיוט, ננוע על פי המוזיקה ונלווה את שירת הפייטן בשירת תווים שנקראת סולֶפֶג'.
- לסיום תקבלו משימה יצירתית שתוכלו לעשות בעצמכם.

אֲשַׁאל אֱלֹהֵי יִגְאֶלְהָ שְׁבוּיֵי

בְּזָכוֹת מְכַנָּה אֲבֵי הַמּוֹן לְגוֹיֵי

עַתָּה יִקְרְאוּ בְּשֵׁמוֹ יְהוָה עֲנוּיֵי

נַעֲלָה לְאַרְצֵנוּ בְּשִׁיר וְזִמְרֹן

אֶחָתוֹם לְשִׁירֵי אֲשַׁאל לְצוֹ

וְהַלְלוּ

יְאֹסֹף זְרוּיִים

אֲשַׁאל אֱלֹהֵי
מִיָּלִים: ר' יוֹסֵף בֶּן יִשְׂרָאֵל
לַחֵן: מִסּוֹרֵת יְהוּדֵי תִימָן

כִּי הֵם רְצוּיִים

אֲשַׁאל – אֲבִקֵּשׁ

יִגְאֶלְהָ שְׁבוּיִים – יִצִּיל אֶת עַם יִשְׂרָאֵל,

וּבְרוֹן וְהַדְרָה

הַשְׁבוּיֵי בַגּוֹלָה

זְרוּיִים – מְפּוֹזְרִים

אֲבֵי הַמּוֹן לְגוֹיִם – כִּינּוּי לַאֲבוֹתֵינוּ אֲבֵי זְרוּיֵינוּ

יְהוָה עֲנוּיֵים – הָאֵל יַעֲנֵה לָהֶם

אֶחָתוֹם – אֶחָדִים

אֲשַׁאל לְצוֹרֵי – אֲבִיעַ מִשְׁאֵלָה בְּפָנַי הָאֵל

אַשְׁאֵל אֱלֹהֵי – תוֹכַן הַפִּיּוֹט

הפיוט "אשאל אלוהי" הוא פיוט נפוץ ומפורסם במסורת יהודי תימן, המושר בכל עת. תוכנו של הפיוט עוסק בבקשה מהאל לגאול את עם ישראל מהשבי בגלות, ובשמחה של העלייה לארץ. זהו פיוט ארוך יותר, אך בביצוע הנבחר מבוצעות 5 שורות בלבד מתוך כל הפיוט.

ר' יוסף בן ישראל (מאה 16-17)

- הפייטן יוסף בן ישראל נולד וחי בעיר שְׂרָעַב שבתימן לפני כ-400 שנה.
- גדל במשפחת "מְשֵׁתָא" שהיא משפחת משוררים לדורותיה.
- שימש כרב ומנהיג קהילות בתימן.
- כתב כ-110 פיוטים לימי הסליחות ולכל עת בעברית ובערבית.
- רבים מפיוטיו עוסקים בנושא של גלות וגאולה.
- בין שיריו הנודעים הוא הפיוט: "אשאל אלוהי".

האזנה לכלי הנגינה

לפניכם תמונות של כלי נגינה.
האזינו לפיוט והקיפו בעיגול את הכלים שמלווים את שירתו.
אילו כלים בולטים בהתחלה ואילו מהכלים מצטרפים אליהם בהמשך?

האזנה לכלי הנגינה

כלי הנגינה שאיתם מלווים את שירת הפייטן בפתחת הפיוט (בשורה הראשונה של

הפיוט):

האזנה לכלי הנגינה

כלי הנגינה שמלווים את שירת הפייטן מיד לאחר הפתיחה ועד הסיום:

עוד

פעמוני רוח

דף

גיטרה

פח

דַּבּוּקָה

קלרינ
ט

כלי הנגינה במסורת יהודי תימן

- מתוך רשימת הכלים, מצאו כלי נגינה יוצא דופן השייך למסורת תימן.

"המוסיקה של יהודי תימן כולה קולית, שכן הם קיימו את המנהג האוסר על נגינה כאות אבל על חורבן בית המקדש, כלומר שמרו בהקפדה על הימנעות מנגינה בכלים. עם זאת, נהגו להקיש בכלי בית שאינם כלי נגינה: בנוסף למחיאות כפיים הגברים נהגו להקיש בפח, למשל פח זיתים לאחר ריקונו, והנשים נהגו להקיש בצלחת הנחושת (הצחן) באצבעות מטובעות" (מתוך "אתר הפיוט והתפילה")

רגע של מחשבה

מיד נצפה ב"מראה מוזיקלית" לפיוט. הצטרפו לתנועות וחשבו:

מכמה חלקים מוזיקליים גדולים מורכבת מנגינת הפיוט?

סרט- מראה
מוזיקלית לפיוט
"אשאל אלוהי"
בביצוע שני אשל

מבנה מוזיקלי של מנגינת הפיוט

מנגינת הפיוט מורכב משני חלקים גדולים. חלק **A** וחלק **B**
כל אחד מהם חוזר פעמיים ברצף. כלומר המבנה של מנגינת הפיוט הוא:

מבנה מוזיקלי של מנגינת הפיוט

מנגינת הפיוט מורכב משני חלקים גדולים. חלק **A** וחלק **B**
כל אחד מהם חוזר פעמיים ברצף. כלומר המבנה של מנגינת הפיוט הוא:

A

מבנה מוזיקלי של מנגינת הפיוט

מנגינת הפיוט מורכב משני חלקים גדולים. חלק **A** וחלק **B**
כל אחד מהם חוזר פעמיים ברצף. כלומר המבנה של מנגינת הפיוט הוא:

A **A**

מבנה מוזיקלי של מנגינת הפיוט

מנגינת הפיוט מורכב משני חלקים גדולים. חלק **A** וחלק **B**
כל אחד מהם חוזר פעמיים ברצף. כלומר המבנה של מנגינת הפיוט הוא:

A **A** **B**

מבנה מוזיקלי של מנגינת הפיוט

מנגינת הפיוט מורכב משני חלקים גדולים. חלק **A** וחלק **B**
כל אחד מהם חוזר פעמיים ברצף. כלומר המבנה של מנגינת הפיוט הוא:

A **A** **B** **B**

מבנה מוזיקלי של מנגינת הפיוט

מנגינת הפיוט מורכב משני חלקים גדולים. חלק **A** וחלק **B**
כל אחד מהם חוזר פעמיים ברצף. כלומר המבנה של מנגינת הפיוט הוא:

A A B B

מנגינה זו חוזרת על עצמה בכל בתי הפיוט

שירת מַעֲנָה בפיוט

לשירה שבה סולן שר והקבוצה עונה או מצטרפת אליו קוראים:

שירת מַעֲנָה לאורך כל הפיוט הילדים מצטרפים אל הפייטן ששר סולו

בשירת מענה.

מיד נצפה שוב ב"מראה המוזיקלית" לפיוט נביע בתנועה את **המבנה**

המוזיקלי ונאזין לשירת המענה.

שירת מַעֲנָה בפיוט- המשך

שימו

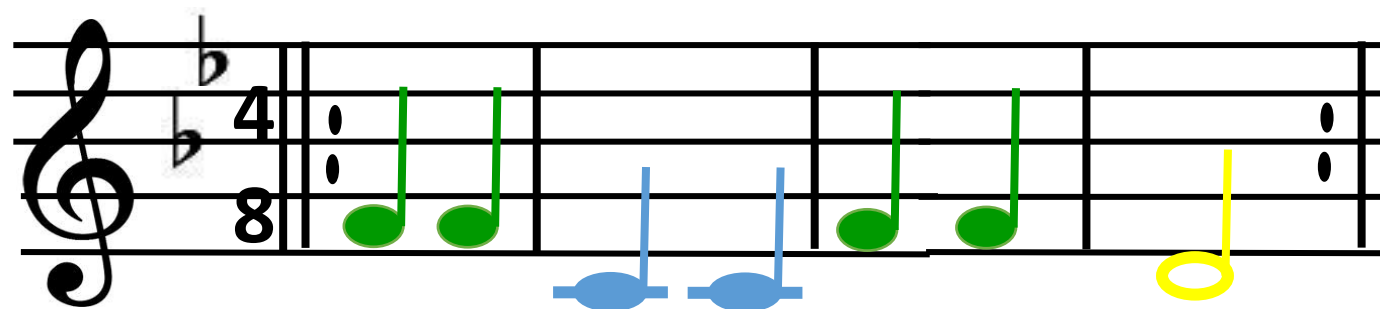
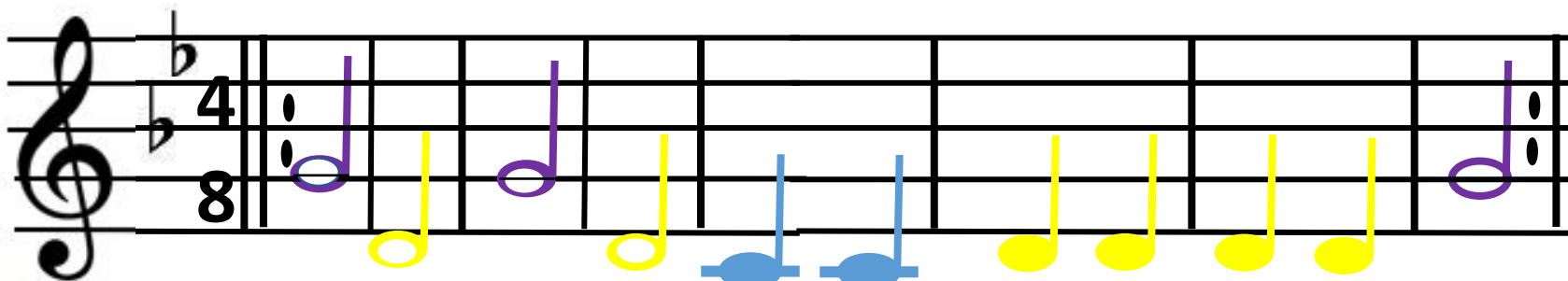
כאשר הפייטן שר סולו שני מתארת את המנגינה ביד אחת,
כאשר מצטרפים אליו הילדים היא מצרפת גם את היד השנייה.

סרט- מראה
מוזיקלית לפיוט
"אשאל אלוהי"
בביצוע שני אשל

ביצוע שירת סולֶפֶג' – שירה על פי תווים

נלמד לשיר מנגינה על פי התווים הכתובים בשתי השורות הבאות.
עם מנגינה זו נלווה את שירת הפייטן. הפייטן ישיר את הקול המרכזי ואנחנו נוסיף לשירתו את הקול השני.

02:00

אַשְׁאֵל אֱלֹהֵי – משימת נגינה

יודעים לנגן?

לפניכם התווים לפיוט.

האזינו לפיוט ולימדו

לנגן

אותו על פי התווים.

😊 בהצלחה

אשאל אלוהי

ממסורת יהדות תימן
מחבר - יוסף בן ישראל
הלחן- תימני מסורתי

Gm Cm/G Gm Cm G D Gm
יִם - בּוֹ - שׁ יִם - בּוֹ - שׁ יִם - בּוֹ - שׁ לֵה - אֵ - יִגְ הִי - לּוֹ - אֵ אֵל - אֵשׁ

Gm Cm/G Gm Cm Gm D Gm
יִם - בּוֹ - שׁ יִם - בּוֹ - שׁ יִם - בּוֹ - שׁ לֵה - אֵ - יִגְ הִי - לּוֹ - אֵ אֵל - אֵשׁ

B^b F E^b Dm B^b F
יִם - בּוֹ - שׁ יִם - בּוֹ - שׁ יִם - בּוֹ - שׁ לֵה - אֵ - יִגְ הִי - לּוֹ - אֵ אֵל - אֵשׁ

E^b Dm D.C.
יִם - בּוֹ - שׁ יִם - בּוֹ - שׁ יִם - בּוֹ - שׁ לֵה - אֵ - יִגְ הִי - לּוֹ - אֵ אֵל - אֵשׁ

אַשָׁאֵל אֱלֹהֵי - משימת יצירה

הפיוט "אשאל אלוהי" עוסק בבקשה ובשאיפת היהודים בגולה לעלות לארץ ישראל.

רשמו ביוטיוב: "אשאל אלוהי" - פיוט תימני בביצוע של שי צברי

צלמו קליפ על פי ביצוע זה - סרטון לשיר, המעודד עליה לארץ ישראל.

בהצלחה 😊